

ARANYASÓK

Barta Sándor regénye

Honnan ismerős ez a korszak, Barta Sándor regényének világa? A kis- és nagypénzű és egészen pénztelen szerencsekovácsok százai", akik meglakják a képzeletbeli, ám földrajzilag is nagyon meghatározható Ferdetorony utcát?

Honnan vetitődik elénk a háttér, a századforduló bohém és aranyértlihegő, pacsuliszagú és mohó embe-reivel? S milyen ismerősek a mindig éhes és mindig kacér nők is... Krúdy Gyula regénye, *A vörös postakocsi* vállalkozott annak idején a kapitalizálódó cápa-kor megidézésére. Azon frissiben, olyan szívet-ütőn, hogy a recenzens Ady Endre elgondolkozik: "...csakugyan, okvetlenül meg kell-e írni azt a bizonyos pesti regényt úgy, hogy egész, mai Budapest aljaskodjék benne?..."

Barta Sándor, az aktivista költő, a forradalmár emigráns, az 1930-as évek elején éppen erre vállalkozott: a valóság megidézésére a század első évtizedének „aljaskodó” Budapestjén. Amikor a szegény szegény volt, a gazdag meg még kegyetlenebb akart és tudott lenni. Az irodalmi újítások ilyen kipróbált mesterének vállalkozása tragikusan maradt félben. Regénysorozatnak tervezett könyvéből az elkészült regény mégis kerek egész: az *Aranyasók* valóban remek történeti panoráma, Krúdy könyvének méltó ellenpárja. Bartánál dübörög a föld. Krúdynál még csak andalodnak a város lakói. Barta eget követel. Krúdy hősei holdfényben fürödnek. S végül Barta nyelve keménykopogású, érzékletes próza. Krúdyé varázsos félmúlt. Akkor is, ha a jelenről beszélt. Engedtessek meg egy nem mindennapos recenszi tanács: tessék e két regényt egymás után elolvasni. De semmiképpen sem egymás „ellen”! (*Kossuth*)

Tóbiás Áron